

LIETUVOS ADMINISTRACINIŲ GINČŲ KOMISIJOS KAUNO APYGARDOS SKYRIUS

2024 m. gegužės d. Nr. 21RE1- (AG1-103/09-2024)
Kaunas

Lietuvos administracinių ginčų komisijos Kauno apygardos skyrius (toliau – Komisija), susidedantis iš Komisijos narių Daivos Bereikienės (posėdžio pirmininkė, pranešėja), Beatos Labutytės ir Dariaus Saveikio,

viešajame Komisijos posėdyje rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo administracinį ginčą pagal pareiškėjo S. G. skundą atsakovei Lietuvos Respublikai, atstovaujamai Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Kauno miesto vaiko teisių apsaugos skyriaus dėl Vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Kauno miesto vaiko teisių apsaugos skyriaus 2024-03-14 sprendimo Nr. (duomenys neskelbtini) panaikinimo.

Komisija

n u s t a t ė:

Pareiškėjas S. G. skundu Komisijos prašo panaikinti valstybės vardu veikusios Vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – ir VTAT) Kauno miesto vaiko teisių apsaugos skyriaus (toliau – ir VTAT Kauno skyrius) 2024-03-14 sprendimą Nr. (duomenys neskelbtini) (toliau – ir Skundžiamas sprendimas), kuriuo buvo atsisakyta atlyginti S. G. patirtą turtinę žalą ir priimti naują sprendimą - atlyginti S. G. patirtą turtinę žalą (duomenys neskelbtini) eurų pervadant į pareiškėjo nurodytą banko sąskaitą (b. l. 1 – 8).

Skunde nurodo, kad VTAT pareiškėjui neteisėtai surašė 2023-09-07 nutarimą dėl administracinio nusižengimo, kai protokolas nesurašomas Nr. (duomenys neskelbtini) (toliau - Nutarimas) ir buvo neteisėtai paskirta nuobauda – įspėjimas. Kauno apylinkės teismas byloje dėl administracinio nusižengimo Nr. (duomenys neskelbtini) nutartimi atmetė S. G. skundą ir paliko nepakeistą VTAT Nutarimą. Kauno apygardos teismas 2023-12-21 nutartimi administracinio nusižengimo byloje (duomenys neskelbtini) S. G. apeliacinį skundą tenkino iš dalies – panaikino Kauno apylinkės teismo Kauno rūmų 2023-10-27 nutartį ir panaikino VTAT Nutarimą bei perdavė administracinio nusižengimo bylą tirti VTAT, tačiau, motyvuojant tuo, kad priimtu procesiniu sprendimu nusižengimo teiseną nenutraukiama ir byla grąžinama VTAT dėl aplinkybių pakartotino vertinimo, teismas pareiškėjo bylinėjimosi išlaidų dėl apeliacinio skundo parengimo atlyginimo nenagrinėjo. VTAT 2024-01-24 nutarimu Nr. (duomenys neskelbtini) nutraukė administracinio nusižengimo bylos teiseną S. G. atžvilgiu.

Skunde pateikia nuomonę, kad Nutarimas buvo neteisėtai surašytas tenkinant privataus asmens (mažamečio vaiko motinos) pageidavimą, o tai lėmė, kad VTAT Kauno skyrius atliko savo tarnybines funkcijas aplaidžiai, t. y. faktiškai nesant surinktų jokių faktinių duomenų, įrodančių,

kad pareiškėjas atliko kokius nors neteisėtus veiksmus, nusižengimą ar pan., dėl ko pareiškėjui neteisėtai buvo paskirta nuobauda.

Pažymi, kad Kauno apygardos teismas 2023-12-21 nutartyje administracinio nusižengimo byloje (duomenys neskelbtini) konstatavo, kad „<...>Institucijos surašytas nutarimas neatitinka jo turiniui keliamų 618 straipsnio reikalavimų<...>“ ir „<...>Institucija, surašiusi ANK 609 straipsnio 1 dalies (ANK 618 straipsnio 2 dalies) reikalavimų neatitinkantį nutarimą dėl administracinio nusižengimo, kai protokolas nesurašomas, tiek pirmosios instancijos teismas, priimdamas skundžiamą nutartį, neužtikrino atsakomybės patraukto asmens teisės žinoti, kuo jis kaltinamas, ir nesudarė jam galimybės tinkamai realizuoti savo teises į gynybą nuo jam pateikto kaltinimo (ANK 566 straipsnis, 577 straipsnis 2 dalis).“

Skunde akcentuoja, kad pareiškėjo atžvilgiu VTAT (valstybės vardu veikusi institucija) atliko savo tarnybines funkcijas aplaidžiai, t. y. VTAT darbuotojai(-as) neveikė taip, kaip pagal įstatymus privalėjo veikti, neįvykdė jiems teisės aktais priskirtų funkcijų, nesilaikė pareigos tinkamai atlikti tyrimą ir/arba nors ir vykdė šias funkcijas, tačiau veikė nepateisinamai aplaidžiai, t. y. paskyrė administracinio pobūdžio nuobaudą, nesant duomenų apie S. G. neteisėtus veiksmus; esant S. G. parodymams, kad jis neatliko jokių neteisėtų veiksmų; VTAT nesurinkus duomenų ir nenustačius, kada (diena ir valanda) ir kokiomis aplinkybėmis S. G. atliko neteisėtus veiksmus; Nutarime nurodydama, kad pareiškėjas „galimai“ padarė administracinį nusižengimą, rodo, kad pati nebuvo tuo tikra; surašydama Nutarimą VTAT Kauno skyrius rėmėsi išimtinai tik pačios institucijos padarytomis išvadomis, kurias jos darbuotojas (pareigūnas) surašė (suformulavo) savo nuožiūra.

Pažymi, kad gindamas savo teises teisme pareiškėjas patyrė (duomenys neskelbtini) eurų turtinę žalą, kurią sudaro patirta bylinėjimosi išlaidų suma, sumokėta pareiškėjo advokatui parengiant apeliacinį skundą. Patirtą žalą pagrindžiantys rašytiniai dokumentai buvo pateikti per Kauno apylinkės teismą Kauno apygardos teismui administracinio nusižengimo byloje Nr. (duomenys neskelbtini) kartu su apeliaciniu skundu kaip priedai. Kauno apygardos teismas 2023-12-21 nutartyje nurodė, kad klausimas dėl proceso išlaidų bus sprendžiamas priimant galutinį sprendimą dėl administracinio nusižengimo.

Paaiškina, kad VTAT neteisėtų veiksmų bei VTAT pareiškėjui padarytą (turtinę) žalą siejantis priežastinis ryšys grindžiamas neteisėtu Nutarimo surašymu ir nuobaudos paskyrimu, kuris sąlygojo pareiškėjo kreipimąsi į teismą, siekiant įrodyti, kad nuobauda paskirta neteisėtai, todėl mano, kad egzistuoja visos valstybės civilinės atsakomybės sąlygos.

Pažymi, kad 2024-03-06 pateikė pretenziją Lietuvos Respublikai, atstovaujamai VTAT, dėl turtinės žalos (duomenys neskelbtini) eurų atlyginimo. 2024-03-14 gavo Skundžiamą sprendimą, kuriame yra nurodyta, kad yra atsisakoma atlyginti patirtą turtinę žalą.

Skunde pareiškėjas cituoja teismų praktiką dėl valstybės (institucijos veikusios valstybės vardu) padarytos turtinės žalos atlyginimo teisme civilinio proceso tvarka.

Nurodo, kad Skundžiamame sprendime nurodytas netinkamas teisinis pagrindas, kuriuo remiasi VTAT Kauno skyrius, atsisakydamas atlyginti pareiškėjo turtinę žalą, o turėjo remtis naujai suformuota teismų praktika; nagrinėjamu atveju aktualiu 2020 m. gegužės 19 d. Europos Žmogaus Teisių Teismo (toliau - EŽTT) sprendimu byloje Č. ir R. prieš Lietuvą (peticijų Nr. 73579/17 ir Nr. 14620/18) dėl teisės į veiksmingą teisminę gynybą įgyvendinimo. Šiuo sprendimu buvo išaiškinta, kad nacionaliniai teismai, atsisakydami atlyginti asmenų bylinėjimosi išlaidas, patirtas administraciniame procese, kuriame jie ginčijo paskirtas baudas ir tokią ginčą laimėjo, pažeidė asmenų teisę kreiptis į teismą, kurią garantuoja Europos žmogaus teisių konvencijos 6 str. 1 d. (74 p.); pažymėta, kad, nors bylinėjimosi išlaidų atlyginimo klausimas nebuvo aiškiai reglamentuotas ANK, jos yra atlyginamos remiantis kitais teisiniais pagrindais, įskaitant ir Lietuvos Respublikos Konstituciją; valstybės valdžios padarytos klaidos rizika turi tekti pačiai valstybei ir tokios klaidos neturėtų būti ištaisytos suinteresuotų asmenų sąskaita. Kitaip tariant, EŽTT nesureikšmino administracinio teisės pažeidimo teisenos ypatumų ir sprendė, kad teisinga yra vadovautis principu, jog ginčą pralaimėjusi šalis kitai pusei turi atlyginti jos patirtas bylinėjimosi išlaidas.

Skunde nurodo, kad cituojamos Vilniaus apygardos teismo 2021 m. vasario 2 d. nutarties civilinėje byloje Nr. 2A-265-467/2021 bylos ir šio ginčo aplinkybės yra identiškos: fizinio asmens atžvilgiu valdžios institucija atliko savo tarnybines funkcijas aplaidžiai - paskiriant administracinio pobūdžio baudą nesant pakankamai duomenų bei tai, kad (byloje) esantys duomenys rodo, jog fizinis asmuo, gindama savo pažeistas teises, apeliacinės instancijos teisme patyrė bylinėjimosi išlaidų, o neteisėtus veiksmus bei padarytą žalą siejantis priežastinis ryšys yra akivaizdus, kadangi administracinio nusižengimo protokolo surašymas (pareiškėjo atveju - Nutarimo) ir baudos (pareiškėjo atveju - nuobaudos) paskyrimas sąlygojo fizinio asmens kreipimąsi į teismą, siekiant įrodyti, kad bauda (pareiškėjo atveju - nuobauda) paskirta neteisėtai, sprendė, kad egzistuoja visos valstybės civilinės atsakomybės sąlygos.

Pažymi, kad prašomos priteisti bylinėjimosi išlaidos kaip turtinės žalos atlyginimas, neviršija patvirtinto rekomenduojamo maksimalaus dydžio už suteiktą advokato teisinę pagalbą, todėl pareiškėjas dėl valstybės (institucijos veikusios valstybės vardu) padarytos turtinės žalos atlyginimo (patirtų bylinėjimosi išlaidų kaip žalos atlyginimo) turi teisę kreiptis civilinio proceso tvarka. Teigia, kad tinkamas ir teisingas teisinis pagrindas yra Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau - CK) 6.271 str., reglamentuojantis atsakomybę už žalą, atsiradusią dėl valdžios institucijų neteisėtų veiksmų.

Pažymi, kad pareiškdamas pretenziją dėl turtinės žalos atlyginimo, naudojosi neteisiminiu ginčo sprendimo būdu, tačiau, jeigu nebus atlyginta minėta turtinė žala, pareiškėjas ketina teikti ieškinį civilinio proceso tvarka, CK 6.271 str., reglamentuojančio atsakomybę už žalą, atsiradusią dėl valdžios institucijų neteisėtų veiksmų, pagrindu bei vadovaujantis teismo suformuota civilinių bylų praktika.

Skunde apibendrina, kad savo reikalavimus grindžia nurodytomis faktinėmis aplinkybėmis, cituota teismų praktika bei aktuali teisiniu reguliavimu (CK 6.263 str. 1 d., CK 6.271 str., CK 6.246 str., CK 6.249 str. 1 d. ir kt.), taikant civilinę atsakomybę valstybei dėl valdžios institucijų neteisėtų veiksmų.

Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos vardu įgaliotas Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Kauno miesto vaiko teisių apsaugos skyrius (2022-12-09 įgaliojimas Nr. 1-278; Komisijos narės rezoliucija į bylą įtraukta atsakovu) atsiliepiame į pareiškėjo skundą dalyje dėl Skundžiamo sprendimo panaikinimo prašo pareiškėjo skundą atmesti kaip nepagrįstą (b. l. 72, 73).

Atsiliepiame į skundą nurodo, kad VTAT Kauno skyrius 2024 m. kovo 6 d. gavo pareiškėjo pretenziją dėl turtinės žalos atlyginimo, kurioje prašė atlyginti jo patirtą (duomenys neskelbtini) Eur žalą sumą pervedant į pareiškėjo banko sąskaitą. VTAT Kauno skyrius Skundžiamu sprendimu atsisakė atlyginti pareiškėjo turtinę žalą, nes nebuvo teisinio pagrindo. Skundžiamame sprendime nurodė, kad Kauno apygardos teismo 2023-12-21 nutarties 17 punkte (administracinio nusižengimo byloje Nr. (duomenys neskelbtini)) buvo pažymėta: „Atsižvelgiant į priimamą procesinį sprendimą, t. y. į tai, kad nagrinėjamu atveju administracinio nusižengimo teise na nenutraukiama, skundžiama nutartis nekeičiama, o naikinama, ir byla grąžinama Institucijai dėl administracinės atsakomybės patraukto asmens S. G. apeliaciniame skunde nurodytų argumentų, susijusių su įrodymų vertinimu ir kaltės padarius ANK 73 straipsnio 1 dalyje numatytą administracinį nusižengimą, ginčijimu nepasisakoma, kadangi šias aplinkybes iš naujo turės vertinti tyrimą atliekanti institucija. Atsižvelgiant į priimamą procesinį sprendimą nėra pagrindo tenkinti ir prašymo atlyginti bylinėjimosi išlaidas, susidariusias dėl apeliacinio skundo surašymo. Klausimas dėl proceso išlaidų bus sprendžiamas priimant galutinį sprendimą dėl administracinio nusižengimo.“ Teismas nutartimi panaikino Kauno apylinkės teismo Kauno rūmų 2023 m. spalio 27 d. nutartį ir priėmė naują nutartį byloje, t. y. panaikino Nutarimą ir perdavė administracinio nusižengimo bylą tirti VTAT Kauno skyriui.

Nurodo, jog Teismas nenutraukė pradėtos administracinio nusižengimo bylos, o grąžino bylą VTAT Kauno skyriui nagrinėti iš naujo, todėl Teismas ir nesprenė išlaidų atlyginimo dėl apeliacinio skundo surašymo.

Paiškina, kad Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimo kodekso (toliau – ANK) 666 str. 1 d. nustato, kad administracinių nusižengimų bylų nagrinėjimo teisme išlaidoms atlyginti turi būti taikomos *mutatis mutandis* Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso nuostatos. VTAT Kauno skyrius, pateikdamas atsakymą (reg. Nr. (duomenys neskelbtini)), vadovavosi Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2022 m. balandžio 27 dienos nutarimu Nr. 429 „Dėl Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 106 straipsnio 3 dalies ir Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 666 straipsnio 2 dalies įgyvendinimo“, patvirtintu prašymu atlyginti išlaidas už advokato ar advokato padėjėjo suteiktas paslaugas baudžiamosiose ir administracinių nusižengimų bylose nagrinėjimo tvarkos aprašu (toliau – Aprašas), kuris, be kita ko, nustato prašymų atlyginti išlaidas už advokato suteiktas teises paslaugas administracinių nusižengimų bylose, kuriose advokatas dalyvavo kaip asmens įgaliotas atstovas, jeigu administracinio nusižengimo teiseną atstovaujamojo atžvilgiu teismo sprendimu nutraukta pagal ANK 591 str. 1 p., pateikimo ir nagrinėjimo tvarką, išlaidų už advokato suteiktas teises paslaugas nurodytose administracinių nusižengimų bylose atlyginimo tvarką ir prašymui keliamus reikalavimus. Aprašo 6 p. numato asmens prašymo formą ir kas joje turi būti nurodoma, pateikiant prašymą institucijai apmokėti advokato išlaidas.

Skundas atmestinas

Byloje ginčas kilo dėl Vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Kauno miesto vaiko teisių apsaugos skyriaus sprendimo, išdėstyto 2024-03-14 rašte Nr. (duomenys neskelbtini), teisėtumo (b. l. 9, 10).

Lietuvos administracinių ginčų komisijos Kauno apygardos skyriaus narės Daivos Bereikienės 2024-04-12 sprendimu Nr. 21RE1-113 (AG1-103/09-2024) atsisakyta priimti nagrinėti pareiškėjo S. G. skundo dalį dėl reikalavimo priimti sprendimą atlyginti S. G. patirtą turtinę žalą, kaip nepriskirtiną Lietuvos administracinių ginčų komisijos kompetencijai. Atsisakymas grindžiamas tuo, kad Lietuvos Respublikos ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatymo 10 str. 5 d. imperatyviai nustatyta, kad Lietuvos administracinių ginčų komisija ir jos teritoriniai padaliniai, nagrinėdami skundus (prašymus), nei žalos, nei bylos šalių turėtų išlaidų atlyginimo klausimų nesprenžia. Pagal Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.271 str., žalą, atsiradusią dėl valstybės valdžios institucijų neteisėtų aktų, privalo atlyginti valstybė iš valstybės biudžeto, nepaisydama konkretaus valstybės tarnautojo ar kito valstybės valdžios institucijos darbuotojo kaltės. Pagal Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo 17 str. 1 d. 3 p., bylos dėl žalos, atsiradusios dėl viešojo administravimo subjektų neteisėtų veiksmų, atlyginimo (CK 6.271 str.) priskirtos administracinių teismų kompetencijai.

Bylos duomenimis nustatyta, kad VTAT Kauno skyrius pareiškėjui surašė 2023-09-07 Nutarimą dėl administracinio nusižengimo, kai protokolas nesurašomas Nr. (duomenys neskelbtini), kuriuo pareiškėjui paskyrė administracinę nuobaudą – įspėjimą (b. l. 32).

Pareiškėjas Nutarimą apskundė teismui. Kauno apylinkės teismo Kauno rūmų 2023-10-27 nutartimi administracinio nusižengimo byloje NR. (duomenys neskelbtini) pareiškėjo skundas atmestas (b. l. 13 – 19).

Pareiškėjas dėl Kauno apylinkės teismo Kauno rūmų 2023-10-27 nutarties administracinio nusižengimo byloje NR. (duomenys neskelbtini) pateikė apeliacinį skundą. Kauno apygardos teismas 2023-12-21 nutartimi administracinio nusižengimo byloje NR. (duomenys neskelbtini) S. G. apeliacinį skundą tenkino iš dalies, panaikino Kauno apylinkės teismo Kauno rūmų 2023-10-27 nutartį ir priėmė naują nutartį administracinio nusižengimo byloje, panaikino VTAT Kauno skyriaus 2023-09-07 Nutarimą dėl administracinio nusižengimo, kai protokolas nesurašomas ir perdavė administracinio nusižengimo bylą tirti VTAT Kauno skyriui (b. l. 20 – 28).

VTAT Kauno skyrius, įvertinant, kad nustatė, jog nėra galimybių nustatyti veikos laiko ir vietos, ANK 565 str. 1 d. pagrindu, priėmė 2024-01-24 Nutarimą nutraukti (nepradėti) administracinio nusižengimo bylos teiseną (b. l. 33 – 35).

Pareiškėjas 2024-03-06 VTAT Kauno skyriui pateikė Lietuvos Respublikai adresuotą Pretenziją, kuria prašė atlyginti pareiškėjo patirtą turtinę žalą, t. y. bylinėjimosi išlaidas rengiant apeliacinį skundą – (duomenys neskelbtini) eurų, šią sumą pervedant į pareiškėjo nurodytą banko sąskaitą (b. l. 29 – 31).

VTAT Kauno skyrius 2024-03-14 raštu Nr. (duomenys neskelbtini) nurodė, kad institucija neturi pagrindo atlyginti minėtas bylinėjimosi išlaidas. Atsisakymą grindė tuo, kad Kauno apygardos teismas 2023-12-21 nutartyje, kuria panaikino VTAT Kauno skyriaus 2023-09-07 Nutarimą dėl administracinio nusižengimo, kai protokolas nesurašomas, perdavė administracinio nusižengimo bylą tirti VTAT Kauno skyriui. Nurodė, kad nėra pagrindo tenkinti prašymo atlyginti bylinėjimosi išlaidas, susidariusias dėl apeliacinio skundo surašymo, nes tai turi būti išsprendžiama priimant galutinį sprendimą dėl administracinio nusižengimo. Taip pat, Skundžiamame sprendime paaiškino, kad apeliacinės instancijos teismas nenutraukė pareiškėjo atžvilgiu pradėtos administracinio nusižengimo teisenos, o grąžino bylą VTAT Kauno skyriui; ANK 666 str. 1 d. nustato, kad administracinių nusižengimų bylų nagrinėjimo teisme išlaidoms atlyginti turi būti taikomos *mutatis mutandis* Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso nuostatos; institucija, vadovaudamasi Aprašo nuostatomis, neturi teisinio pagrindo atlyginti turtinės žalos pagal pateiktą pretenziją. Taip pat paaiškino, kad Aprašas, be kita ko, nustato prašymų atlyginti išlaidas už advokato suteiktas teisines paslaugas administracinių nusižengimų bylose, kuriose advokatas dalyvavo kaip asmens įgaliotas atstovas, jeigu administracinio nusižengimo teiseną atstovaujamojo atžvilgiu teismo sprendimu nutraukta pagal ANK 591 str. 1 p., pateikimo ir nagrinėjimo tvarką, išlaidų už advokato suteiktas teisines paslaugas nurodytose administracinių nusižengimų bylose atlyginimo tvarką ir prašymui keliamus reikalavimus. Aprašo 6 p. numato asmens prašymo formą ir kas joje turi būti nurodoma, pateikiant prašymą institucijai apmokėti advokato išlaidas (b. l. 9, 10).

Pinigų priėmimo kvitai patvirtina išlaidų, patirtų apeliacinės instancijos teisme, faktą (b. l. 36, 37, 58, 59).

Nagrinėjamoje byloje pareiškėjas skunde atsakovu nurodė Lietuvos Respubliką, atstovaujamą Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Kauno miesto vaiko teisių apsaugos skyriaus. Kaip minėta, Komisijos narės 2024-04-12 sprendimu Nr. 21RE1-113 (AG1-103/09-2024) atsisakyta priimti nagrinėti pareiškėjo skundo dalį dėl reikalavimo priimti sprendimą atlyginti S. G. patirtą turtinę žalą, kaip nepriskirtiną Lietuvos administracinių ginčų komisijos kompetencijai, todėl šioje administracinėje byloje spręstinas ginčas dėl Vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Kauno miesto vaiko teisių apsaugos skyriaus sprendimo, išdėstyto 2024-03-14 rašte Nr. (duomenys neskelbtini), teisėtumo.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatymo (toliau – ir IAGNTĮ) 13 str. 5 d., jeigu pranešėju byloje paskirtas administracinių ginčų komisijos narys, nustato, kad skundas (prašymas) paduotas netinkamam atsakovui, turi teisę jį pareiškėjo sutikimu pakeisti tinkamu atsakovu. Kai nurodytas netinkamas atsakovas, Komisijos nario rezoliucija į bylos nagrinėjimą įtraukiamas ir tinkamas atsakovas, tačiau, jeigu pareiškėjas nesutinka, administracinių ginčų komisijoje byla nagrinėjama iš esmės.

Taigi, pasirinkti, į ką nukreipti materialinį teisinį reikalavimą byloje, t. y. ką patraukti atsakovu, gali tik pareiškėjas (žr., pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2023 m. birželio 7 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eTA-360-662/2023).

Komisijos narė 2024-04-12 rezoliucija jau skundo priėmimo stadijoje byloje išsprendė netinkamos šalies (atsakovo) pakeitimo klausimą ir atsakovu įtraukė Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybą prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos bei raštu (2024-04-12 pranešime Nr. 19R1-438) informavo pareiškėją apie šią aplinkybę, prašė ne vėliau kaip iki nustatyto posėdžio

dienos raštu pateikti savo poziciją dėl atsakovo pakeitimo iš Lietuvos Respublikos į Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, bei nurodė nesutikimo su atsakovo pakeitimu pasekmes. Pareiškėjas 2024-04-27 raštu pranešė, kad nesutinka, jog būtų pakeistas atsakovas iš Lietuvos Respublikos į Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybą prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos. Todėl, vadovaujantis IAGNTĮ 13 str. 5 d., Komisija nagrinėja pareiškėjo *ginčą iš esmės* atsakovei Lietuvos Respublikai dėl Vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Kauno miesto vaiko teisių apsaugos skyriaus 2024-03-14 sprendimo Nr. (duomenys neskelbtini) panaikinimo. Komisija pritaria pareiškėjo pozicijai, kad ginčiuose dėl turinės žalos atlyginimo (o šiuo atveju, turinė žala grindžiama bylinėjimosi išlaidų, patirtų rengiant apeliacinį skundą, dydžiu) tinkamu atsakovu procese būtų valstybė – Lietuvos Respublika, tačiau nagrinėjant administracinę bylą dėl reikalavimo panaikinti Skundžiamą sprendimą apimtyje, Komisijos vertinimu, tarp pareiškėjo ir Lietuvos Respublikos nėra tiesioginio materialaus teisinio santykio, iš kurio galėtų būti kildinamas materialusis teisinis reikalavimas.

Valstybė savo funkcijas vykdo per atitinkamų institucijų sistemą, apimančią, visų pirma, valstybės institucijas, valstybės institucijų sistema apima labai įvairias institucijas, o jų teisinį statusą ir įgaliojimus lemia valstybės vykdomų funkcijų įvairovė; tam tikros valstybės institucijos Konstitucijoje yra traktuojamos kaip valstybės valdžią vykdančios institucijos. Valstybė, įsteigusi viešojo administravimo subjektą ir teisės aktais suteikusi jai konkrečius įgaliojimus viešojo administravimo srityje, suteikia jai ne tik teises, pareigas, bet ir perkelia atsakomybę už priimtų sprendimų padarinius. Tik įstatymų nustatytais atvejais, atsakomybę prisiima pati valstybė (pvz., valstybei taikoma civilinė atsakomybė dėl valdžios institucijų neteisėtų veiksmų). Šiuo atveju, nėra teisės akto, įpareigojančio valstybei prisiimti teisinę atsakomybę už administracinį sprendimą (sprendžiant akto teisėtumą), kurį priėmė Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos. Taigi, Komisijos vertinimu, šioje administracinėje byloje Lietuvos Respublika neturi nei materialaus, nei procesinio subjektiškumo.

IAGNTĮ 13 str. 1 d., ginčą nagrinėjant Komisijoje atsakovu gali būti viešojo administravimo subjektas, kurio individualūs administraciniai aktai arba veiksmai (neveikimas) yra skundžiami. Pagal VAĮ 2 str. 20 d., viešojo administravimo subjektas – viešasis juridinis asmuo, valstybės ar savivaldybės valdoma įmonė, kolegiali ar vienasmenė institucija, neturinti juridinio asmens statuso, įstatymų nustatyta specialų statusą turintis fizinis asmuo, šio įstatymo nustatyta tvarka įgalioti atlikti viešąjį administravimą.

Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos yra viešojo administravimo subjektas, vykdamas jai teisės aktais priskirtas funkcijas, siekiant užtikrinti vaiko teisių ir laisvių įgyvendinimą, gynimą ir apsaugą bei vaiko interesus Lietuvos Respublikoje bei veikia pagal VAĮ suteiktus įgaliojimus.

VTAT veiklos principus, uždavinius ir funkcijas įtvirtina Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos nuostatai, patvirtinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2005 m. spalio 20 d. nutarimu Nr. 1114 „Dėl Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos nuostatų patvirtinimo“, tam tikros funkcijos įtvirtintos CK, Lietuvos Respublikos šeimynos įstatyme, Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatyme ir kituose teisės aktuose. Vykdydama savo funkcijas, VTAT turi teisę ir pareigą nagrinėti pareiškėjų skundus, prašymus, priimti administracinius sprendimus ir kt.

Komisijos vertinimu, VTAT yra tinkamas subjektas priimti Skundžiamą sprendimą, o tai suponuoja, kad būtent tarp pareiškėjo ir tarp VTAT yra susiklostę administraciniai teisiniai santykiai iš kurių gali / galėtų būti kildinamas materialusis teisinis reikalavimas.

Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktikoje laikomasi pozicijos, kad jeigu pareiškėjas nesutinka pakeisti atsakovo, tai yra pakankamas pagrindas skundą atmesti (žr., pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2007 m. gegužės 11 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁴-481/2007; 2017 m. vasario 21 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A-96-261/2017, Lietuvos

vyriausiojo administracinio teismo 2023 m. birželio 7 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eTA-360-662/2023 ir kt.).

Taigi, Komisijai nustatčius, kad skundo reikalavimas pareikštas netinkamam atsakovui, tarp pareiškėjo ir atsakovo nėra materialaus teisinio santykio, be to, įvertinant, kad Komisija buvo aktyvi ir ėmėsi IAGNTĮ 13 str. 5 d. nustatytų veiksmų – į bylą įtraukė tinkamą atsakovą, informavo apie tai pareiškėją, pasiūlė patikslinti bylos šalis (atsakovą), Komisijos 2024-04-12 pranešime Nr. 19R1-438 išaiškino atsisakymo pakeisti netinkamą ginčo šalį į tinkamą procesines pasekmes, t. y. kad nagrinėjant skundą (prašymą) administracinių ginčų komisijoje, netinkamas atsakovas pakeičiamas tinkamu atsakovu pareiškėjo sutikimu, o tuo atveju, jeigu pareiškėjas nesutiks, administracinių ginčų komisijoje byla bus nagrinėjama iš esmės, tačiau atsakovas nesutiko su netinkamo atsakovo pakeitimu, vadovaujantis įvardinta teismų praktika bei teisiniu reguliavimu, pareiškėjo skundas atmestinas kaip nepagrįstas.

Nustatčius, kad skundo reikalavimas pareikštas netinkamam atsakovui, Vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Kauno miesto vaiko teisių apsaugos skyriaus 2024-03-14 sprendimo Nr. 2SD-1916 teisėtumas nenagrinėtinas

Vadovaudamasi Ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatymo 20 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Komisija

n u s p r e n d ž i a:

atmesti pareiškėjo S. G. skundą Lietuvos Respublikai, atstovaujamai Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Kauno miesto vaiko teisių apsaugos skyriaus dėl Vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Kauno miesto vaiko teisių apsaugos skyriaus 2024-03-14 sprendimo Nr. (duomenys neskelbtini) panaikinimo, kaip nepagrįstą.

Sprendimą per vieną mėnesį nuo jo priėmimo ginčo šalys gali apskusti Regionų administracinio teismo Kauno rūmams Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.

Posėdžio pirmininkė

Daiva Bereikienė

Komisijos nariai

Beata Labutytė

Darius Saveikis